

232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet

a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól

A Kormány a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 17. §-ának (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a vizek kártételei elleni védekezés feladatairól és a kormánybiztos jogköréről a következőket rendeli el:

Értelmező rendelkezések

1. § E rendelet alkalmazásában:

1. *védekezés*: az élet- és vagyónbiztonság érdekében, az árvíz, a belvíz kártételeinek megelőzését, elhárítását, illetőleg mérséklését szolgáló műszaki és államigazgatási feladatok végrehajtása;

2. *a védekezés műszaki feladatai*: az árvizek, a belvizek időszakában a védőműveken és/vagy azok mentén, a védőművek védő-, illetőleg működőképességének megőrzése;

3. *a védekezés államigazgatási feladatai*: a védekezéssel összefüggő rendvédelmi, szociális és egészségügyi hatósági, továbbá a műszaki feladatok ellátásához szükséges munkaerő, eszköz, anyag, felszerelés rendelkezésre állása, valamint a vizek kártételei által fenyegetett területeken az élet- és vagyónbiztonság érdekében végzendő megelőző és operatív feladatok;

4. *helyi vízkárelhárítás*: az árvíz-, belvízvédekezés céljából kiépített védőművek hiányában a fellépő káros vizek elleni védekezés, továbbá az elöntések folytán a területen szétterült vizeknek a vízfolyásokba, csatornába vezetése;

5. *nyílt ártér*: olyan terület, amelyet a folyók és patakok medréből kilépő víz - az árvíz - szabadon elönthet;

6. *mentesített ártér*: olyan terület, amelyet épített védőművek védenek a folyók és patakok árvizeinek eldöntésétől;

7. *védelmi szakasz*: az árvízvédelmi vonalaknak és a belvízrendszereknek a védekezés irányítására és végrehajtására meghatározott része;

8. *védekezési készség*: a veszély mértéke szerint meghatározott, a biztonság érdekében szükséges intézkedések megtételének intézményes kerete;

9. *a védekezési készség fokozatai*: I., II., III. és rendkívüli védekezési készség;

10. *veszélyhelyzet*: a polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Pvtv.) 2. §-a (2) bekezdésének g) és j) pontja szerinti állapot.

A védekezés műszaki feladatainak ellátása

2. § A védekezés műszaki feladatait a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgtv.) 16. §-ában és 35. §-a (1) bekezdésének b) pontjában megjelölt védekezésre kötelezettek látják el.

A védekezés országos irányítása

3. § (1) A vízgazdálkodásért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) szabályozza a védekezési felkészülés feladatait, irányítja a védekezési készség időszakában a vízügyi igazgatási szervek árvíz- és belvízvédekezéssel kapcsolatos tevékenységét.

(2) A miniszter ellátja a honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény (a továbbiakban: Hvt.) 15. §-a szerinti fővárosi, megyei védelmi bizottság árvíz- és belvízvédekezéssel kapcsolatos tevékenységének szakmai irányítását.

(3) A miniszter a védekezés műszaki feladatainak országos irányítását a készség minden fokozatában az Országos Műszaki Irányító Törzs (a továbbiakban: Törzs) útján látja el.

(4) Az egyes tárcák a védekezéssel összefüggő saját szakmai és államigazgatási feladataikat a Törzs mellett a belügyminiszter, a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, a honvédelmi miniszter, a gazdasági és közlekedési miniszter, a környezetvédelmi és vízügyi miniszter, az egészségügyi, szociális és családügyi miniszter és a pénzügyminiszter által kinevezett állandó tárcamegbízottak koordinációjával és közreműködésével végzik.

(5) A gazdasági és az anyagi szolgáltatások igénybevételét a miniszter a Pvtv. 43. §-ának (1) bekezdése alapján a Hvt. 191-198. §-ának megfelelő alkalmazásával rendeli el.

(6) Ha a veszély leküzdése a helyi polgári erők mozgósításával nem biztosítható, a miniszter kezdeményezi a Pvtv., valamint a Hvt. szerint - a honvédelmi miniszter, illetőleg a belügyminiszter útján - a honvédség és a rendvédelmi szervek közreműködését.

A Kormányzati Koordinációs Bizottság vezetőjének illetékes helyettese

4. § (1) A Vgtv. 17. §-a (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott esetben az ár- és belvízvédekezés országos irányítása - külön jogszabály alapján - a környezetvédelmi és vízügyi miniszter (a továbbiakban: árvízvédelmi biztos) feladatkörébe tartozik.

(2) A katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. törvény (a továbbiakban: Kat.) alapján - a Ptv.-ben és a Hvt.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén - a környezetvédelmi és vízügyi igazgató (a továbbiakban: KÖVIZIG igazgató), illetőleg a polgármester (főpolgármester) javaslatára a miniszter kezdeményezi a Kormányzati Koordinációs Bizottság (a továbbiakban: KKB) elnökénél a veszélyhelyzet kihirdetését és a rendkívüli védekezés elrendelését.

(3) A rendkívüli védekezési készültség (veszélyhelyzet) tartama alatt a miniszter - akadályoztatása esetén a közigazgatási államtitkár - mint a KKB vezetője illetékes helyettesének feladata:

a) az eredményes védekezés érdekében a műszaki és államigazgatási feladatok ellátásának, valamint a védekezésben részt vevő szervek védekezési tevékenységének kormányzati szintű szakmai összehangolása,

b) a védelmi bizottságok tevékenységének szakmai irányítása,

c) a mentesített ártérre betört vizek elszigeteléséről, a kártételek lehető legszűkebb körre korlátozásáról, a víznek a mederbe történő visszavezetéséről és az ezekkel kapcsolatos munkák elvégzéséről való gondoskodás,

d) intézkedés a megrongálódott védőművek helyreállítására.

(4) A védekezéssel összefüggésben a KKB vezetőjének illetékes helyettesi hatásköre a rendkívüli készültség fennállásáig, illetőleg addig tart, amíg a (3) bekezdés c) pontjában meghatározott munkákat be nem fejezték.

5. § (1) A Vgtv. 17. §-a (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott esetben a védekezés irányítását a Kat.-ban meghatározottak szerint a KKB végzi.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szervezet működése az árvíz- és belvízvédekezés műszaki feladatainak szakszerű irányítása tekintetében nem érinti a miniszter feladat- és hatáskörét.

A védekezés műszaki feladatainak helyi irányítása

6. § (1) A védekezés műszaki feladatainak helyi irányítását a védekezés minden készültségi fokozatában:

a) a Vgtv. 16. §-ának (2) bekezdésében meghatározott védőműveken a KÖVIZIG igazgató vagy a miniszter (kormánybiztos) által kirendelt megbízott,

b) a vízitársulatok kezelésében lévő védőműveken a vízitársulat intéző bizottsága által kijelölt személy látja el.

(2) A védekezés műszaki feladatainak irányítója a védekezés végrehajtására alkalmas védekezési szervezetet hoz létre.

(3) Az árvízvédelmi és belvízvédelmi szakaszokon a védekezés műszaki feladatainak irányításával szakaszvédelemvezetőt kell megbízni.

(4) Összefüggő árvízvédelmi műveken és belvízvédelmi rendszerekben a különböző védekező szervek műszaki tevékenységének összehangolása a környezetvédelmi és vízügyi igazgatóság (a továbbiakban: KÖVIZIG) feladata.

A védelmi bizottság

7. § (1) Az árvíz- és belvízvédekezési területi bizottság feladat- és hatáskörét az illetékességi területén a Hvt. 15. §-a szerinti fővárosi, megyei védelmi bizottság (a továbbiakban együtt: védelmi bizottság) látja el.

(2) A védelmi bizottság és a helyi védelmi bizottság illetékességi területén irányítja és összehangolja a Hvt. 259. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerinti helyi védelmi igazgatási szervek, valamint a Hvt. 66. §-ának (1) bekezdésében meghatározott szerveknek a védekezéssel kapcsolatos polgári védelmi és más védekezési feladatai ellátását és az arra való felkészülést.

(3) A védelmi bizottság veszélyhelyzet vagy szükségállapot esetén segíti a megyei közgyűlés elnökét és a főpolgármestert a védekezés külön jogszabályban meghatározott államigazgatási feladatainak ellátásában; javaslattevő, döntéselőkészítő jogkörben közreműködik a védekezés területi szintű összehangolásában.

(4) A védelmi bizottság az illetékes vízügyi államigazgatási szerv vezetőjének javaslatára dönt az árvízvédelem céljait szolgáló gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségek tervezéséről és igénybeviteléről.

(5) A védelmi bizottság a saját szervezeti, működési szabályai és tervei alapján, a saját munkaszervezetének bevonásával gondoskodik a védekezés területi szintű összehangolásáról.

(6) Az árvíz- és belvízvédelemmel kapcsolatos ügyekben a védelmi bizottság tagja a területileg illetékes KÖVIZIG igazgató.

(7) Ha a kialakult védelmi helyzet a KÖVIZIG területén több megyét érint, a KÖVIZIG gondoskodik arról, hogy az egyes védelmi bizottságokban intézkedésre jogosult képviselője legyen.

(8) A védelmi bizottság árvíz- és belvízvédekezéssel kapcsolatos operatív működését a KÖVIZIG igazgató javaslatára a megyei közgyűlés elnöke (Budapesten a főpolgármester) rendeli el és szünteti meg.

Felkészülés a védekezésre

8. § (1) A védekezésre való felkészülés során a védekezésre kötelezettek feladatai:

a) a védőművek, azok műtárgyai és tartozékai, valamint a védekezési berendezések, gépek, eszközök és felszerelések karbantartása;

- b) a védekezési tervek és nyilvántartások elkészítése, kiegészítése;
 - c) a saját védelmi szervezetek megszervezése és felkészítése,
 - d) az a)-b)-c) pont alatt felsoroltak rendszeres, évenkénti felülvizsgálata;
 - e) védekezési gyakorlatok tartása.
- (2) A KÖVIZIG-ek feladata az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően:
- a) az országos vízrajzi törzshálózatba illeszkedő észlelő- és figyelőhálózat kialakítása és működtetése;
 - b) a védekezési tevékenységgel összefüggő műszaki és szervezési egyeztetések biztosítása a védekezésre kötelezettek számára;
 - c) együttműködés a szomszédos államok illetékes szerveivel a közös védekezési (együttműködési) szabályzatok szerint;
 - d) információs rendszer kialakítása és működtetése;
 - e) külön célú védekezési távközlő hálózatok kialakítása és működtetése.
- (3) A védekezési terveket a védekezésre kötelezetteknek minden év december 10-ig felül kell vizsgálnia és a változásokat a terveken át kell vezetnie.

A KÖVIZIG műszaki és szervezési adatszolgáltatási kötelezettsége

9. § (1) A KÖVIZIG szolgáltatja:

- a) a védelmi bizottság elnöke útján
 1. az erőforrás-igénybevételi tervek elkészítéséhez, védelmi szakaszok szerinti bontásban a szükséges munkaerő, a szivattyú-gépkezelők létszámát, továbbá a szállítóeszköz, földmunkagép szükséges mennyiségét;
 2. a kitelepítési, kiürítési, mentési, befogadási és visszatelepítési tervek elkészítéséhez a lokalizációs tervek kivonatát, a műszaki leírást és átnézetes helyszínrajzot, amely tartalmazza az előtéssel fenyegetett területeket, a kiürítés végrehajtására alkalmas utakat és vasútvonalakat;
 - b) a helyi önkormányzatok és víztársulatok saját védekezési terveinek elkészítéséhez a mértékadó, illetőleg jellemző vízszintek és vízhozamok, továbbá a befogadó és csatlakozó állami főművek műszaki alapadatait.
- (2) A KÖVIZIG az (1) bekezdés a) pontjában felsorolt adatokban bekövetkezett változásokat - a védelmi bizottság elnöke útján - minden év augusztus 31-ig közölni köteles az érintett polgármesterekkel.
- (3) A KÖVIZIG a Vgtv. 16. §-a (3) bekezdésének d) pontja szerinti szakmai irányítási feladatkörében:
- a) véleményezi a védekezési terveket;
 - b) közreműködik a védekezési felkészülés és a védőművek felülvizsgálatában,
 - c) a polgármester részére műszaki segítséget nyújt a védekezés ellátásához.

Erőforrás szervezési közreműködési kötelezettség

- 10. § (1)** A 9. § (1) bekezdésének a)/1. pontjában meghatározott, védekezéshez szükséges erőforrásokat és a figyelőszolgálat működtetéséhez szükséges létszámot a KÖVIZIG elsősorban előszerződés megkötésével biztosítja.
- (2) A szerződések előkészítésében és megkötésében a polgármesterek közreműködnek.

Tájékoztatás a védelmi felkészülésről

- 11. §** A miniszter vagy az általa kijelölt személy az állandó tárcamegíjzottakat, a KÖVIZIG vezetője a védelmi bizottságot szükség szerint, de legalább évente egy alkalommal tájékoztatja a védelmi felkészülés helyzetéről, valamint a védekezéssel kapcsolatos várható feladatokról.

Ügyelet

- 12. §** A Vízügyi Központ és Közgyűjtemények (a továbbiakban: VKK) és a KÖVIZIG-ek állandó (éjjel-nappal) ügyeletet tartanak.

A védekezési készültség elrendelése

- 13. § (1)** Az I., II. és III. fokozatú védekezési készültséget a védekezésre kötelezett szervezet vezetője rendeli el, módosítja és szünteti meg.
- (2) A rendkívüli védekezési készültség elrendelésére a 4. § (1) bekezdésben az irányadók.

Tájékoztatás a védekezési készültség elrendeléséről

- 14. § (1)** A védekezési készültségi fokozatok elrendeléséről, módosításáról és megszüntetéséről

a) a KÖVIZIG-ek a VKK ügyeletét, a védelmi bizottság elnökét és az ügyelettel rendelkező egyéb (így például rendvédelmi) szerveket,

b) a polgármester (főpolgármester) a területileg illetékes KÖVIZIG ügyeletét, a védelmi bizottság titkárát és a lakosságot,

c) a víztársulatok a területileg illetékes KÖVIZIG ügyeletét és az érintett települések polgármestereit haladéktalanul tájékoztatják.

(2) Az a) pont szerinti jelentésben foglaltakról a minisztert vagy az általa kijelölt személyt és az állandó tárcamegbízottakat tájékoztatni kell.

A védelemvezető feladatai

15. § (1) A védelemvezető (szakasz-védelemvezető) köteles a védekezés érdekében szükséges minden intézkedést megtenni, így különösen gondoskodni:

a) a védőművek állapotának állandó megfigyeléséről, káros jelenségek esetén a szükséges beavatkozások megtételéről, a műtárgyak jegesedésének megakadályozásáról;

b) a vizek lehetséges legkisebb kártétellel történő levezetéséhez szükséges műszaki intézkedés elrendeléséről, végrehajtásáról és ellenőrzéséről;

c) a mentesített területre betört vizek elszigeteléséről, a víznek a mederbe történő visszavezetéséről és az ezzel összefüggő munkák elvégzéséről;

d) a védekezéshez szükséges munkaerő mozgósításáról, anyag és felszerelés utánpótlásáról;

e) a védekezésben résztvevők foglalkoztatásáról, munkájának irányításáról;

f) a védekezési költségek elszámolásához szükséges adatok, elsősorban a védekezésnél dolgozók munkájának, a védekezéshez igénybe vett gépek, felszerelések és anyagok felhasználásának folyamatos nyilvántartásáról;

g) tartós védekezés esetén legalább tíz naponkénti költségbecslés elkészítéséről és a védekezési költségfedezetének igényléséről.

(2) A védekezés irányító- és őrszemélyzetét megkülönböztető jellel (karszalag, jelvény, kitűző), a járműveket „ÁRVÍZVÉDELEM” és/vagy „BELVÍZVÉDELEM” feliratú táblával (felirattal) kell ellátni.

(3) Az (1) bekezdésben foglaltakon túl a KÖVIZIG igazgató gondoskodik:

a) a jég okozta árvízveszély elhárítása érdekében a folyókon a jégtorlaszok kialakulásának megelőzéséről, a jégrombolási munkák irányításáról, az ezzel kapcsolatos feladatok megszervezéséről és végrehajtásáról;

b) a folyamatos kapcsolattartásról az érintett települések polgármestereivel, a víztársulatokkal és a környezetvédelmi felügyelőségekkel;

c) ha előreláthatóan védekezésre kerül sor - a helyi vízkárelhárítás kivételével -, továbbá a védekezés tartama alatt a rendelkezésére álló adatok alapján hidrometeorológiai tájékoztatók és előrejelzések kiadásáról.

(4) A KÖVIZIG igazgató a nagyobb kár elhárítása érdekében:

a) a belvizek levezetésének sorrendjét meghatározhatja befogadóba vezetését - ideiglenesen - korlátozhatja vagy szüneteltetheti;

b) indokolt esetben - a védelmi bizottság elnökének egyetértésével - árvízi szükségátározó igénybevételére a miniszternek (kormánybiztosnak) a Törzs útján javaslatot tehet;

c) az árvizeket és a belvizeket a miniszter (kormánybiztos) engedélyével ideiglenes tározó területekre (vésztározókba) vezetheti.

(5) A polgármester, illetőleg az általa kijelölt védelemvezető a védekezés műszaki feladatait a KÖVIZIG-gel együttműködve látja el. A védekezés felelős vezetői egymást kölcsönösen tájékoztatják.

Az irányítási rendszer

16. § A védekezés műszaki feladatainak ellátása során:

a) a KÖVIZIG igazgató a Törzs útján a miniszternek,

b) a helyi önkormányzat szakasz-védelemvezetője a polgármesternek (Budapesten a főpolgármesternek), illetőleg az általa kijelölt védelemvezetőnek,

c) a víztársulat védelemvezetője a KÖVIZIG szakasz-védelemvezetőjének,

d) rendkívüli fokozatú védekezés esetén a KÖVIZIG igazgató és a polgármester (főpolgármester), illetőleg az általa kijelölt védelemvezető - a Törzs útján - a kormánybiztosnak, különösen nagy veszély esetén - a kormánybiztos útján - a kormánybiztoságnak van alárendelve.

Védekezési ügyelet

17. § (1) A védekezés ideje alatt a védekező szervezeteknél a szervezet központjában és a szakaszvédelmi központokban védekezési ügyeletet kell tartani.

(2) Minden ügyeleten naplót kell vezetni. A naplóba be kell jegyezni a védekezés szempontjából minden jelentős eseményt, valamint a védekezéssel kapcsolatban adott vagy kapott utasítást és jelentést.

Jelentések, tájékoztatások

18. § (1) Védekezési tevékenységükről a készülség ideje alatt naponta kötelesek:

a) KÖVIZIG-ek - a helyi önkormányzatok és a víztársulatok védekezési tevékenységéről is - 9 óráig a VKK műszaki ügyeletének jelentést tenni,

b) a polgármesterek az illetékes KÖVIZIG, a budapesti főpolgármesteri hivatal műszaki ügyelete a VKK műszaki ügyeletére tájékoztatást adni,

c) a víztársulatok az illetékes KÖVIZIG műszaki ügyeletére tájékoztatást adni.

(2) A rendkívüli eseményekről haladéktalanul, az (1) bekezdésben meghatározottak szerint kell jelentést tenni, illetőleg tájékoztatást adni.

Kimenekítés, kiürítés

19. § Ha az árvízvédelmi védvonal átszakadásának veszélye fenyeget, vagy ha az elöntések emberi életet, létesítményeket és javakat veszélyeztetnek, a KÖVIZIG igazgató köteles a megyei közgyűlés elnökének, a helyi önkormányzat védelemvezetője a polgármesternek (főpolgármesternek) a veszélyeztetett területekről a kimenekítés, kiürítés elrendelésére javaslatot tenni.

A védekezés megszüntetését követő intézkedések

20. § (1) A védelemvezető a készülség megszüntetése után haladéktalanul gondoskodik:

a) a védekezéshez használt anyagok, eszközök és felszerelések összegyűjtéséről, kijavításáról és raktározásáról, az elhasználtaknak az előírt mennyiségre való kiegészítéséről;

b) a védekezésben részt vett dolgozók járandóságainak elszámolásáról;

c) más szervektől, valamint az állampolgároktól igénybe vett szolgáltatások, anyagok, eszközök és felszerelések elszámolásáról, illetőleg a meglevők visszaadásáról;

d) a megrongálódott védőművek helyreállításáról.

(2) A készülség megszüntetését követő 30 napon belül a védelemvezető a felülvizsgálatra jogosult szerv részére a védekezéssel összefoglaló jelentést köteles készíteni és jóváhagyásra előterjeszteni.

(3) Rendkívüli készülségben történt védekezéssel a kormánybiztosnak a Kormány részére a készülség megszüntetését követő 45 napon belül jelentést kell tennie.

(4) A tartós III. fokú készülséggel járó védekezéseket a védekező szerv a felülvizsgálatra jogosult bevonásával értékelni köteles.

Záró rendelkezések

21. § (1) Ez a rendelet 1997. január 1-jén lép hatályba, egyidejűleg a vízügyről szóló 1964. évi IV. törvény végrehajtásáról szóló 32/1964. (XII. 13.) Korm. rendelet 75-91. §-a hatályát veszti.

(2)